

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКОГ ПОСЛОВАЊА ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Musala 9, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 47 40, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

hrvatski

Broj: 01 – 400 –337/MB/03

IZVJEŠĆE O REVIZIJI

PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2002. GODINU

Sarajevo, srpanj 2003. godine

KAZALO

1.	MIŠLJENJE REVIZORA	3
2.	NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE	4
2.1.	Sustav internih kontrola	4
2.1.2.	Pravila i procedure trošenja	4
2.1.5.	Informacijski sustav	4
2.2.	Planiranje i izvršenje proračuna	5
2.3.	Financijsko – računovodstveno poslovanje	6
2.3.1.	Tekući izdaci	6
2.3.2.	Kapitalni izdaci	7
2.3.3.	Popis – Inventura	8
3.	OSVRT NA PREPORUKE IZ 2001. GODINE	8
4.	SAŽETAK	9

1. MIŠLJENJE REVIZORA

- 1.1. Ured za reviziju finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je reviziju finansijskih izvješća i finansijskog poslovanja **Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine** (u daljnjem tekstu: Parlament) za finansijsku 2002. godinu.

Na temelju odredbi Zakona o reviziji finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine ('Službeni glasnik BiH', br. 17/99), izvršena je revizija u dva razdoblja: od 20.12. do 27.12.2002. godine prethodna revizija i od 21.04. do 30.04.2002. godine završna revizija.

U ovlasti je Ureda za reviziju, shodno općeprihvaćenim revizijskim standardima (standardi Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija – INTOSAI, objavljenim u 'Službenom glasniku BiH', br. 05/01) izvršiti reviziju finansijskih izvješća s ciljem procjenjivanja da li su ona predstavljena na fer i istinit način.

Odgovornost za finansijska izvješća snosi rukovodstvo Parlamenta, a odgovornost Ureda za reviziju se svodi na izražavanje mišljenja o tim izvještajima na osnovu provedene revizije.

Sukladno Zakonu o reviziji (član 13., stav 4.), pri izvještavanju o javnim računima naša je obveza izvijestiti:

- jesu li računi sastavljeni sukladno sa važećom zakonskom regulativom;
- predstavljaju li godišnja izvješća točan i istinit prikaz poslovanja tijekom godine i stanja na kraju godine;
- o ekonomičnosti, učinkovitosti i uspješnosti kojom su institucije koristile javna sredstva u obavljanju svojih funkcija.

- 1.2. Revizija je bila planirana i izvedena s ciljem postizanja razumnih temelja za procjenu da li finansijska izvješća predstavljaju stanja fer i istinito. Stoga je revizija ispitivala uzorke značajnih transakcija i odluka menadžmenta Parlamenta. Revizijom je obuhvaćena primjena zakonskih i drugih propisa, organizacija, te finansijsko-računovodstveno poslovanje Parlamenta.

Za revidirana finansijska izvješća i finansijsko poslovanje Parlamenta za 2002. godinu, izražavamo mišljenje sa rezervom iz sljedećih razloga:

- **pravila i kriteriji kojima se regulira pravo i visina pojedinih troškova nisu doneseni i usvojeni kao pisane procedure kojima se postiže ekonomičnost i efikasnost u trošenju javnog novca;**
- **Parlament nije u svim slučajevima postupio sukladno propisima koji reguliraju nabavke kapitalnih sredstava;**
- **nedovoljno organiziran informacijski sustav.**

2. NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE

2.1. Sustav internih kontrola

Revizija je uočila određene nedostatke u sustavu internih kontrola rukovodstva obzirom da nedostaju pravila kojima se precizno reguliraju prava i obveze (materijalna, financijska) zastupnika i delegata u domovima (do sada su ova pitanja bila regulirana pojedinačnim odlukama administrativne komisije), kao i nedovoljno precizno i jasno propisana interna pravila i procedure za pojedine kategorije troškova.

2.1.1. Pravila i procedure trošenja

Revizijom je utvrđeno da Parlament nema utvrđena interna pravila kojima se reguliraju troškovi na kojima se mogu ostvariti eventualne uštede proračuna, što se u najvećoj mjeri odnosi na korištenje službenih vozila, troškove reprezentacije, ptt troškove itd. Postojeće odluke nedovoljno jasno i precizno definiraju uvjete nastanka, odobravanja, i kontrole pojedinog troška.

Ured za reviziju preporuča Parlamentu da donese interna pravila kojima se jasno reguliraju kriteriji i procedure nastanka i kontrole pojedinih troškova, čime se postiže veća ekonomičnost i efikasnost poslovanja.

2.1.2. Informacijski sustav

Parlament za izvršavanje svakodnevnih poslova koristi računala koja su povezana u lokalnu mrežu (LAN) i na internet, međusobno dijeleći mrežne resurse.

Utvrđeno je da se na računalima koriste nelicencirani softverski paketi, zbog čega se rukovodstvu skreće pozornost na rizik pravnih posljedica zbog mogućih pretpostavki kršenja autorskih prava i rizik izlaganja nepredviđenim troškovima održavanja ovih softvera.

Administrativna i organizacijska kontrola

Revizija je utvrdila da Parlament nema kreiran vlastiti informatički plan razvoja niti bilo koji drugi dokument koji bi bio temelj za cjelovitu informatizaciju službe.

Ured za reviziju preporuča Parlamentu da kreira vlastiti plan informatičkog razvoja koji bi služio za daljnju informatizaciju u cilju jačanja administrativne i organizacione kontrole.

Zaštita podataka i rezervne kopije

Utvrđeno je da se rezervne kopije podataka nisu pravile redovito, kao i to da interne procedure o zaštiti podataka i pravljenju rezervnih kopija nisu kreirane. Bez kreiranja rezervnih kopija najbitnijih podataka i bez primjene pravila o zaštiti podataka, Parlament, se izlaže riziku gubljenja već pohranjenih podataka.

Revizija preporuča Parlamentu da donese interna pravila o čuvanju i zaštiti podataka, o obveznom, redovitom, pravljenju rezervnih kopija, i njihovom sigurnom odlaganju.

Također je utvrđeno da Parlament nema licenciranu antivirusnu zaštitu, što obzirom da sva računala imaju direktan pristup internetu, bez sustavno riješene zaštite (nepostojanje firewala), predstavlja opasnost za normalno funkcioniranje sustava i očuvanje podataka.

Ured za reviziju preporuča Parlamentu da nabavi adekvatan licenciran antivirusni program, koji će redovito nadograđivati, te da sustavno riješi siguran pristup internetu kako bi se smanjio rizik od gubitka ili oštećenja bitnih podataka za funkcioniranje službe.

Aplikativne kontrole

Prilikom rada na ISFU-u (Informacijski sustav trezorskog poslovanja) utvrđeno je da više osoba dijeli istu šifru za unos podataka, što povećava rizik i ovisnost od uporabe informacijskih sustava. Također, ne postoje odgovarajuće procedure koje reguliraju pitanje unosa podataka u sustav i propisano izvještavanje o danim nalogima za unos transakcija.

Potrebno je pojačati interne kontrole i financijsko izvješćivanje, te propisati odgovarajuće procedure za unos podataka u ISFU sustav, kako bi se rizik od unosa pogrešnih ili nepostojećih faktura smanjio.

2.2. Planiranje i izvršenje proračuna

Rashodi Parlamenta prema usvojenom Proračunu za 2002. godinu iznosili su 4.403.591 KM. Parlament je tijekom godine koristio tekuću rezervu u iznosu od 260.000 KM čime je ostvario ukupan proračun u iznosu od 4.663.591 KM. Također je u više navrata vršio restrukturiranje proračuna u ukupnom iznosu od 213.757 KM. Preraspodjelom proračuna prema odobrenju Vijeća ministara izvršeno je povećanje na plaćama uposlenih u iznosu od 51.521 KM, naknadama skupštinskih zastupnika i dužnosnika u iznosu od 67.752 KM, naknadama zaposlenih u iznosu od 6.392 KM i izdacima za materijal i usluge u iznosu od 93.733 KM, a smanjenje na ugovorenim uslugama u iznosu od 5.641 KM i stavci "Programi europskih integracija i ostale međunarodne suradnje" u iznosu od 213.757 KM.

Iako smo utvrdili da Parlament nije prekoračio odobreni proračun, analizom planiranih i ostvarenih rashoda, ustanovili smo da proračun za 2002. godinu nije urađen precizno i kvalitetno na osnovu svih relevantnih i raspoloživih parametara, na što ukazuje i veliki iznos zatraženog restrukturiranja proračuna i korištenje tekuće rezerve.

PREGLED IZVRŠENJA PRORAČUNA U 2002. GODINI

Red broj	Vrsta rashoda	Odobreno Proračunom za 2002. godinu	Restrukturiranje Proračun za 2002. godinu	Tekuća rezerva Proračuna 2002	Ukupno Proračun za 2002 godinu	Izvršenje Proračuna za 2002. godinu	Odstupanje (6-7)	Indeks (7/6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I.	Tekući izdaci	3.709.613	3.923.370	260.000	4.183.370	4.179.023	4.347	99,90
1.	Plaće uposlenih	1.986.146	2.037.667	0	2.037.677	2.025.961	11.716	99,43
2.	Naknade troškova uposlenih	1.171.370	1.245.514	37.500	1.313.442	1.313.442	0	100,00
3.	Izdaci za materijal i usluge	430.724	524.457	183.500	707.957	696.572	11.385	98,39
3.1.	Putni troškovi	270.000	301.457	150.500	451.957	450.234	1.723	99,62
3.2.	Izdaci za energiju	-	-	-	0	0	0	
3.3.	Izdaci za PTT i kom. usluge	65.724	80.000	30.000	110.000	104.735	5.265	95,21
3.4.	Nabavka materijala	30.000	46.000	-	46.000	45.315	685	98,51
3.5.	Izdaci za gorivo	35.000	45.000	-	46.500	43.056	3.444	92,59
3.6.	Troškovi zakupa	-	-	-	0	0	0	
3.7.	Izdaci za tekuće održavanje	30.000	53.250	-	53.500	53.232	268	99,50
4.	Izdaci za osiguranje i bankarske usluge	6.732	6.732	1.000	7.732	6.143	1.589	79,45
5.	Ugovorene usluge	114.641	109.000	38.000	147.000	136.904	10.096	93,13
II.	Tekući grantovi	0	0	0	0	0	0	
III.	Kapitalni izdaci	93.978	93.978	0	93.978	88.945	5.033	94,64
IV.	Programi posebne namjene	600.000	386.243	0	386.243	348.681	37.562	90,28
1.	Klubovi zastupnika parlamentarnih stranaka	300.000	300.000	0	300.000	268.412	31.588	89,47
2.	Programi eur. integracija i ostala međun. suradnja	300.000	86.243	0	86.243	80.269	5.974	93,07
V.	UKUPNO (I-IV):	4.403.591	4.403.591	260.000	4.663.591	4.616.649	46.942	98,99
	Broj uposlenih:	72				88		

Ured za reviziju preporuča Parlamentu da budućem planiranju i izvršenju proračuna posveti više pozornosti uzimajući u obzir sve nužne parametre od kojih ističemo iskustvene podatke o troškovima ukalkulirane prema broju profesionalno angažiranih zastupnika, stvarnom broju uposlenih, procjene godišnjih rashoda koje odgovaraju definiranim ciljevima i zadacima koji se trebaju ostvariti u izvještajnom razdoblju.

2.3. Financijsko – računovodstveno poslovanje

Revidirali smo financijska izvješća Parlamenta sa posebnim akcentom na tekuće izdatke, kapitalne izdatke i inventuru.

2.3.1. Tekući izdaci

Tekući izdaci ostvareni su u ukupnom iznosu od 4.179.023 KM. Uočene su određene nepravilnosti koje mogu imati utjecaja na ekonomičnost i efikasnost trošenja javnog novca. Ističemo sljedeće:

- naknada za privremene i povremene poslove je isplaćivana i uposlenima koji se nalaze u stalnom radnom odnosu u Parlamentu za izvršavanje poslova koji se u pravilu izvršavaju u tijeku radnog vremena (npr. rad u komisiji za provođenje javnog oglasa za odabir najpovoljnijeg dobavljača za isporuku uredskog materijala ili rad u komisiji za popis. Iako ovi poslovi nisu navedeni u opisu radnih mjesta kod kojih je uočen opisani nedostatak, smatramo neopravdanim da se zbog toga dodatno plaćaju stalni uposlenici u tijeku redovitog radnog vremena;
- uočeno je da je putem blagajne isplaćen iznos od 1.200 KM kao refundiranje, bez valjanih odluka i dokumenata o opravdanosti troška, za 12 (dvanaest) mjesečnih računa mobilnog telefona. Navedeni iznos je plaćen na temelju kopija računa i potvrde koju je potpisao korisnik/vlasnik telefona (originalne račune platio je Fond zdravstvenog osiguranja). Iz priložene dokumentacije nije vidljivo da li je trošak ovih računa išao na teret uposlenog ili Fonda zdravstvenog osiguranja.
- uvidom u postojeću dokumentaciju potrošnje goriva i putnih naloga utvrđeno je da nalozi nisu uredno popunjeni, te nema dokaza da je vršena kontrola i sravnjenje sa knjigovodstvenom evidencijom (analiza troška). **Smatramo da uredno i ispravno popunjeni i kontrolirani putni nalozi, te redovito sravnjenje evidencija sa knjigovodstvom mogu smanjiti rizik od eventualnih neodobrenih i nepotrebnih troškova, te poboljšati ekonomičnost i efikasnost u trošenju javnog novca.**
- kontrolom troškova smještaja za službena putovanja u inozemstvu uočeno je da putni nalozi nisu numerirani, nisu priložena izvješća o izvršenom službenom putu, a način obračuna i knjiženja u pojedinim slučajevima nije pravilan (više naloga se knjiži u jednom iznosu). **Pravilnim knjiženjem obračuna putnih naloga za putovanje u inozemstvu ostvarila bi se pouzdana evidencija o visini ostvarenih putnih troškova po pojedincu, što je pored ostalog značajno i zbog kasnijih analiza troškova službenih putovanja.**
- Određeni broj računa nije na odgovarajući način odobren i ovjeren, tj. nisu potpisani od osobe koja je napravila uslugu ili nabavku robe i osobe koja je odobrila trošak (razdoblje do prethodne revizije);

Revizija preporuča Parlamentu da sve transakcije evidentira u poslovnim knjigama na temelju originalne i vjerodostojne računovodstvene dokumentacije sukladno sa računovodstvenim standardima i načelima. Također predlažemo, da u cilju zakonitog i transparentnog financijskog izvješćivanja kao i preventivnog djelovanja, uvede praksu analiza troškova poslovanja (jednom mjesečno).

2.3.2. Kapitalni izdaci

Kapitalni izdaci ostvareni su u ukupnom iznosu od 88.945 KM. Utvrdili smo da prilikom nabavki kapitalnih sredstava (dva automobila «Škoda Octavia» u vrijednosti od 68.395 KM) nisu ispoštovani propisi koji reguliraju ovo područje, tj. nije raspisan javni oglas. Odabir je izvršen na temelju tri ponude.

Parlament je obvezan da sve nabavke kapitalnih sredstava provodi sukladno sa propisima koji reguliraju ovo područje kako bi se osigurala transparentnost nabavki i osigurao izbor najpovoljnije ponude.

2.3.3. Popis – inventura

Parlament je izvršio popis stalnih sredstava, sitnog inventara, novčanih sredstava, potraživanja i obveza na dan 31.12.2002. godine. Stvarno stanje po popisu usuglašeno je sa knjigovodstvenim stanjem u poslovnim knjigama Parlamenta.

3. OSVRT NA PREPORUKE REVIZIJE ZA 2001. GODINU

Ured za reviziju izvršio je reviziju poslovanja Parlament za 2001. godinu o čemu je sastavljeno Izvješće o reviziji. Osvrtom na preporuke revizije, dane u navedenom Izvješću, utvrđeno je da Parlament nije poduzeo sve aktivnosti na otklanjanju utvrđenih nedostataka.

Realizirane preporuke:

- riješen je sudski spor sa «Holliday Inn» hotelom. Ministarstvo za trezor je platilo iz sredstva tekuće rezerve po Odluci V.M. broj: 264/02 od 09.12.02. godine;
- uvedena je evidencija akontacija za službena putovanja u zemlji (dolazak i odlazak zastupnika na sjednice);
- izvršen je popis imovine sa 31.12.2002. godine. Popisom su obuhvaćena i sredstva iz donacija (računarska oprema);
- izvršen je povrat viška prihoda po završnom računu za 2001.godinu.

Preporuke koje nisu izvršene:

- Parlament nije posvetio posebnu pozornost planiranju uzimajući u obzir sve raspoložive faktore;
- Parlament nije usvojio pravila i kriterije kojima se reguliraju pojedine kategorije troškova, kao pisane procedure kojima se postiže ekonomičnost i efikasnost u trošenju javnog novca.

4. SAŽETAK

Ured za reviziju je izvršio reviziju finansijskog poslovanja Parlamenta sukladno Zakonu o reviziji i INTOSAI standardima, uvažavajući opće uvjete okruženja u kojem je poslovao.

Revizijom poslovanja u 2002. godini utvrdili smo određeni broj nepravilnosti i nedostataka. Posebice želimo ukazati na sljedeće:

- pravila i procedure kojima se regulira visina, evidentiranje i kontrola određenih troškova (npr. troškovi reprezentacije, goriva i sl.), nisu doneseni i usvojeni kao pisana pravila i procedure kojima se postiže veća ekonomičnost i efikasnost u trošenju javnog novca (vidjeti točku 2.1.1);
- određeni broj računa nije na odgovarajući način ovjeren i odobren, odnosno, nemaju dva potpisa na dokumentu (vidjeti točku 2.3.1.);
- uočena je pojava isplate dopunskih primanja uposlenih, za izvršavanje poslova koji se uobičajeno izvršavaju kao dodatni posao u tijeku radnog vremena (rad u pojedinim komisijama (vidjeti točku 2.3.1);
- Parlament nije u svim slučajevima postupio sukladno propisima koji definiraju nabavke kapitalnih sredstava (vidjeti točku 2.3.2);

Revizionim tim visoko cijenim asistenciju koju ste nam osigurali tijekom revizije i koja je bila od velike pomoći.

Reviziju izvršili i izvješće sačinili:

1. Munevera Baftić, viši revizor v.r.
2. Danijel Čolo, pomoćni revizor v.r.
3. Elvedin Grabovica, IT revizor v.r.

Sarajevo, srpanj 2003. godine

M.P.